

Verslag

Klankbordgroep (KBG) OBO2

Omschrijving
Vergaderdatum en - tijd
Vergaderplaats
Aanwezig

Overleg Klankbordgroep OBO2
24 november 2025
Utrecht
Voorzitter KBG
NFO
Meten=Weten
Ctgb
KAVB
CropLife NL
Hersenstichting
Stichting Bollenboos
GGD GHOR Nederland
NVWA
Nivel Onderzoeker deelonderzoek 8
IRAS-UU leider deelonderzoek 2
IRAS-UU leider deelonderzoek 3 en 4
RIVM projectcoördinator
RIVM projectondersteuner
RIVM communicatiedeskundige
Afwezig
Parkinson Vereniging
Nivel leider deelonderzoek 8
Hersenstichting
Natuur en Milieufederaties
KWF Kankerbestrijding
RIVM leider deelonderzoek 7
LTO
Vereniging Leefmilieu
RIVM projectcoördinator
IRAS-UU leider deelonderzoek 9

Het RIVM onderzoekt samen met Nivel en IRAS of mensen ziek kunnen worden door in contact te komen met bestrijdingsmiddelen in hun woonomgeving. Dit onderzoek heet OBO-2: het tweede Onderzoek naar Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden. De klankbordgroep is bedoeld om omwonenden en andere belanghebbenden te betrekken bij het onderzoek en hen op de hoogte te houden. De KBG adviseert het consortium over de uitvoering van het onderzoek en zorgt ervoor dat het onderzoek aansluit bij vragen die leven in de maatschappij. Ook

*adviseert de KBG bij het begrijpelijk en goed weergeven van de resultaten, de conclusies en de aanbevelingen. Meer over OBO-2 en de opzet van de klankbordgroep is te lezen op:
<https://www.rivm.nl/bestrijdingsmiddelen/onderzoek-bestrijdingsmiddelen-en-omwonenden>*

Datum
12 mei 2026

Welkom en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering en heet alle aanwezigen welkom.

Voortgang inhoudelijke werkpakketten

Deelonderzoek 2 Karakterisering van de blootstelling

Dit betreft onderzoek naar de blootstelling van omwonenden bij velden waar actieve stoffen zijwaarts worden gespoten. Daarbij wordt gekeken naar de concentraties van stoffen zowel buitens- als binnenshuis, individuele blootstelling van omwonenden en de ruimtelijke variatie in blootstelling. Met modellen wordt de drift (meevoering van stoffen door de wind) gesimuleerd voor alle velden die acetamiprid hebben gebruikt. Concentraties neerwaartse bespuiting vanuit OBO-1 zijn al op landelijke schaal in kaart gebracht. Dat gebeurt straks ook voor de zijwaartse spuittechniek. Voor verificatie wordt het SPEXUS-model gebruikt. De metingen, gedurende het spuitseizoen van mei tot september op 4 locaties (1 locatie tweemaal) in Zuid-Gelderland zijn inmiddels uitgevoerd. Deelnemers waren volwassen mannen (51,6%) en vrouwen (48,4%) in de leeftijd van 29 tot 84 jaar en 10 kinderen waarvan (5 meisjes en 5 jongens) van 6 tot 17 jaar. Er zijn inmiddels monsters verzameld uit stofzuigerzakken (114), actieve (294) en passieve (69) lucht, polsbandjes (63), en urine (130). Meer van deze monsters worden nu buiten het spuitseizoen verzameld. Tussentijds zijn 2 deelnemers gestopt wegens geluidshinder van de pomp en ook stopte een ventilator ermee. Aangezien de respons toch al niet groot was, waren er geen back-updeelnemers.

Naar aanleiding van:

- In het deelonderzoek 2 wordt onderzoek gedaan naar precies hoeveel van een stof op een bepaald stuk land wordt gebruikt en hoe die stof zich verspreidt. Zo ontstaat een jaargemiddelde en krijgen we een duidelijker beeld van waar en hoeveel mensen in Nederland mogelijk worden blootgesteld. Deze inzichten worden gebruikt in het vervolg van het onderzoek.
- De Hersenstichting wil weten hoe representatief het onderzoek op 4 locaties is. De respons was wel voldoende om het doel te bereiken. Het gaat nu niet om een gezondheidsonderzoek, maar om een onderzoek om het model te kalibreren. Hoewel de respons laag is, zijn de andere omgevingsfactoren, de variëteit en spreiding in metingen wel voldoende om te kunnen kalibreren.

De metingen buiten het spuitseizoen worden uitgevoerd in najaar 2025.

Deelonderzoek 3 Patiëntcontrole-onderzoek ziekte van Parkinson

Patiëntcontrole-onderzoek omvat het vergelijken van parkinsonpatiënten die in het ziekenhuis zijn gediagnosticeerd met andere patiënten en het in kaart brengen van belangrijke factoren uit hun levensloop.

Het is een uitdaging om alle parkinsonpatiënten op te sporen met de datum van diagnose. Er bestaat in Nederland geen algemene registratie dus wordt de informatie uit verschillende bronnen gehaald waarmee toch een goed beeld te vormen is van de incidentie van parkinson in Nederland. Nu kan de etiologische analyse plaatsvinden. De studie is goedgekeurd door de Medische Ethische Toetsingscommissie (METC) en de werving van patiënten en controles is gestart in het RadboudUMC. Groningen, Tilburg en Leiden gaan nu ook starten.

Datum
12 mei 2026

In beide deelonderzoeken over de ziekte van Parkinson wordt de omgevingscomponent meegenomen, maar in dit deelonderzoek (deelonderzoek 3) vooral ook de leefstijl. De interviews (vragenlijsten) vinden binnen 3 maanden na initiële diagnose plaats in de hoop de kans op beïnvloeding door de omgeving zo klein mogelijk te houden. De vragen zijn zo neutraal mogelijk geformuleerd. De onderzoekers gebruiken objectieve data om mogelijke relaties te leggen. Toch blijkt ook uit publicaties dat het een uitdaging is om parkinsonpatiënten terug te leiden door hun leven en naar datgene waar onderzoekers naar op zoek zijn zonder te specifiek te mogen zijn.

Deelonderzoek 4 Cohortonderzoek naar de ziekte van Parkinson

De eerste stap was herhaling van het eerste onderzoek door de relatie met teelten. Kijken naar het aantal kilo's werkzame stof in de omgeving van mensen in het landelijke gebied en naar de mensen met een hoge mate van blootstelling en parkinson. Begin volgend jaar starten de berekeningen. Over 2 tot 3 jaar volgen de analyses met de blootstellingsmodellen uit deelonderzoek 2.

Deelonderzoek 5 Analyse gegevens kankerregistratie

Dit lijkt op het deelonderzoek 4, met dat verschil dat er wel een goede registratie van kanker bestaat. Van belang is welk soort lymfeklierkanker het betreft. Overleg met andere deelonderzoeken met onderzoek binnen de CBS-omgeving is van belang.

Deelonderzoek 6 Cognitie bij kinderen

Dit gaat om een pilotonderzoek in Zuid-Gelderland waarvoor 50 ouders en kinderen geworven moeten worden. Er zijn op dit moment (eind november 2025) slechts 9 deelnemers. Het gaat in dit pilotonderzoek vooral om te kijken welke manieren van werving goed werken en hoe kinderen en hun ouders het meedoen ervaren.

Deelonderzoek 7 COPD en Astma

Analyse van de relatie tussen blootstelling aan bestrijdingsmiddelen en chronische luchtwegaandoeningen. Begin volgend jaar (2026) starten de analyses.

Deelonderzoek 8 Analyse huisartsengegevens

Onderzoek naar patiëntengegevens of bepaalde klachten die vaker voorkomen een verband hebben met blootstelling aan bestrijdingsmiddelen. De onderzoekers zijn bezig met het uitvoeren van een systematische review. De analyses starten begin 2026.

Deelonderzoek 9 Gezondheidseffecten van beroepsmatige blootstelling

Datum
12 mei 2026

Na de vorige bijeenkomst hebben gesprekken plaatsgevonden met LTO, brancheverenigingen en Stigas. Er is een workshop gehouden met het internationale consortium AGRICOH waarin studie-ervaringen zijn gedeeld. Een conceptnotitie is gemaakt. CropLife NL adviseert om ook FNV en CNV mee te nemen in het consultatietraject.

Actualiteiten en communicatie**Website OBO-2 RIVM**

Er moet onderscheid gemaakt worden tussen communicatie voor het algemene publiek en voor professionals/deskundigen.

Via de term bestrijdingsmiddelen komt men specifiek bij gewasbeschermingsmiddelen terecht.

Het menu in de linker navigatiekolom wordt ingedeeld conform de deelonderzoeken. Er is een tijdlijn toegevoegd waarop de tussen- en eindresultaten van de diverse deelonderzoeken staan aangegeven. De resultaten komen terecht onder het kopje 'Nieuws' en ook via de linker kolom 'Publicaties bestrijdingsmiddelen/OBO'. Mogelijk wordt aan het menu ook nog een item 'Actueel' toegevoegd. Het taalgebruik is zo veel mogelijk op B1-niveau. Geopperd wordt om een leespaneel vanuit de KBG samen te stellen en mee te laten lezen.

Afsluiting

De voorzitter dankt de aanwezigen.